

ORTADOĞU GÜNDEMİ

27 Aralık 2021 - 2 Ocak 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Bahreyn, 2011’de iç savaşın patlak vermesiyle Suriye-Bahreyn arasındaki ikili ilişkilerin bozulmasının ardından 30 Aralık Perşembe tarihinde Suriye’ye ilk büyükelçisini atadı. Bahreyn devlet haber ajansı BNA tarafından bildirilen Waheed Mubarak Sayyar’ın atanması, Ortadoğu’da Beşar Esad rejimiyle normalleşmeye yönelik diplomatik değişimin parçası olarak okundu.¹

Suriye İnsan Hakları Ağı (SNHR) 1 Ocak Cumartesi tarihinde yayımladığı aylık raporunda, 2021’de Suriye’de 229’u çocuk, 134’ü kadın ve 104’ü işkence mağduru olmak üzere 1.271 sivilin öldürüldüğünü duyurdu. 33 sayfalık rapor, cinayet suçunun, özellikle Suriye rejim güçleri ve bağlantılı milislerin elinde, yaygın ve sistematik hâle geldiğini belirtti.²

İsrail Başbakanı Naftali Bennett, İsrailin ilhak ettiği Golan Tepeleri’nde yaşayan yerleşimcilerin sayısını ikiye katlamayı amaçlayan bir plan açıkladı. Açıklamanın ardından Suriye rejimi Dışişleri Bakanlığı İsrail güçlerinin bölgede gerilimi tırmadığını, yerleşim politikalarını ve savaş suçu düzeyine ulaşan ciddi ihlallerini kınadı. SANA haber ajansı ise Şam’ın bölgeyi geri almak için yasal olarak mevcut tüm yolları kullanmaya çalışacağını bildirdi.³

• Suriye Rejimi

Suriye devlet medyası, İsrail savaş uçaklarının 28 Aralık Salı tarihinde sahil kenti Lazkiye Limanı’na füzeler ateşlediğini ve büyük maddi hasara yol açtığını söyledi. İsrail’in bu ay ikinci kez saldırı düzenlediği tesis Suriye’nin ithalatı ve İran’ın ülkedeki milislere silah tedariki için hayati bir geçit olarak biliniyor.⁴

Suriye Dışişleri Bakanı Faysal Mikdad, Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ile anlaşabileceklerini ancak ABD’nin Suriye’nin kuzeydoğusundaki varlığının buna engel olduğunu savundu. SDG’nin sırtını ABD’ye dayandığını ifade eden Mikdad, “Arkasında kim olursa olsun, hiçbir ayrılıkçı proje Suriye’de başarılı olmayacaktır” ifadelerini kullandı. Suriye’ye yönelik yaptırımlar hakkında da konuşan Mikdad, “ABD ve Batılı ülkelerin Suriye halkına uyguladığı ekonomik yaptırımlar yasa dışıdır” şeklinde bir açıklamada bulundu.⁵

ABD güçlerine ait bir konvoyun, Haseke kırsalının kuzeybatısında yer alan Tel Temr ilçesindeki bir kontrol noktasında, Suriye rejimi askerleri tarafından durdurularak geri dönmeye zorlandığını bildirdi. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR) kaynakları, aralık ayında aynı bölgede ABD devriyelerinin dokuzuncu kez Suriye rejimi tarafından engellendiğini aktardı.⁶

1 <https://www.dailysabah.com/world/mid-east/bahrain-appoints-first-ambassador-to-syria-since-2011-civil-war>
 2 <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/1271-civilians-including-299-children-134-women-and-104-victims-torture>
 3 <https://www.aljazeera.com/news/2021/12/27/syria-condemns-israel-plan-double-golan-heights-settlements>
 4 <https://www.timesofisrael.com/israeli-airstrikes-said-to-hit-key-syrian-port-of-latakia-causing-massive-damage/>
 5 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/73911-Suriye-Dışişleri-Bakanı:-DSG-ile-anlaşmamıza-ABD-engel>
 6 <https://www.syriaahr.com/en/232796/>

• Fırat'ın Doğusu

Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusuna yönelik düzenlediği sınır ötesi operasyonlara ilişkin değerlendirmelerde Savunma Bakanı Hulusi Akar, ABD'nin YPG ile ilişkisine de değindi. Akar, "PKK ve YPG'nin aynı örgüt olduğunu açık ve net şekilde teröristlerin elebaşı söylüyor. Bunu ABD'li dost ve müttefiklerimize kabul ettiremiyoruz. Onlarla konuşuyorlar, görüşüyorlar. Bu müttefiklik ruhuna, iş birliğine, orta ve uzun vade işlere olumsuz etki eden bir konu" şeklinde açıklamalarda bulundu.⁷

Suriye Demokratik Konseyi bünyesindeki 5 siyasi parti, SDG'nin sözde komutanı Mazlum Abdi ve ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi Yardımcısı Matthew Pearl ile bir araya geldi. Görüşmelerin ana gündem maddesi, Suriye'nin kuzeydoğusunu Kuzey Irak'a bağlayan Semelka-Fişhabur Sınır Kapısı'nın Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) tarafından kapatılması oldu. Rudaw'a konuşan bir kaynaktan elde edilen bilgilere göre, 28 Aralık Salı günü yapılan görüşmelerde Matthew Pearl, ABD tarafının sınır kapısı konusunda IKBY yetkilileriyle üst düzey temaslarını sürdürdüğünü ve yakın gelecekte sınırın açılmasını umduğunu söyledi.⁸

ABD'ye ait yeni bir araç konvoyu 30 Aralık Perşembe günü Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Askerî ve lojistik malzeme yüklü yaklaşık 50 tirdan oluşan konvoyun Suriye'nin Haseke vilayetinde bulunan Uluslararası Koalisyon üslerine hareket ettiği bildirildi.⁹

PYD sözcüsü Sema Bağdaş, Rusya'nın Suriye'nin kuzeydoğusunda faaliyet gösteren Kürt partileri arasındaki birlik görüşmelerinden rahatsızlık duyduğunu ve bu görüşmelerin başarısızlığa uğramasını arzu ettiğini söyledi.¹⁰

• Güney Suriye

Suriye makamları 29 Aralık Çarşamba tarihinde Ürdün'e giden büyük bir uyuşturucu sevkiyatına el koydu. Güneydeki Deraa kentinde ele geçirilen sevkiyatta yüzlerce kilogram esrar ve on binlerce Captagon hap ele geçirildi. Suriye'nin resmî haber ajansı SANA, bazı kaçakçıların tutuklandığını, bazılarının ise kaçtığını bildirdi.¹¹

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Lazkiye'deki Himeymim Üssü'nden kalkan Rus savaş uçağı 31 Aralık 2021'de saldırılar düzenledi. İdlib kentin kuzeyindeki Keferderyen köyündeki bir tavuk çiftliğine yapılan hava saldırısında 2 sivil öldü. Rus savaş uçakları, gün içerisinde İdlib Bara ve Ruj Ovası bölgesine de 6 hava saldırısı düzenledi.

7 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/turkey/010120222>

8 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/31122021>

9 <https://www.syriahr.com/en/232727/>

10 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/271220212>

11 <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/1271-civilians-including-299-children-134-women-and-104-victims-torture>

1 Ocak 2022'de ise İdlib'in batısındaki Nehrulabyad köyünde sivil yerleşim yerine yapılan Rus hava saldırısında biri kadın, biri çocuk 2 sivil yaşamını yitirdi, 10 sivil yaralandı. 2 Ocak'ta ise yine Rus uçakları İdlib il merkezinin yakınlarındaki Arşani su dağıtım ve pompalama istasyonunu bombaladı. Saldırı sonucu su istasyonu kullanılmaz hâle geldi.¹²

30 Aralık 2021'de PKK/YPG tarafından Barış Pınarı Harekâtı bölgesinde düzenlenen saldırıda Devlet Su İşleri Müdürlüğü personeli Cihan Gökkaya hayatını kaybetti. MSB'nin Twitter adresinde 31 Aralık 2021'de yer alan açıklamada, Gökkaya'yı şehit eden teröristlere yönelik Barış Pınarı bölgesinde gerçekleştirilen operasyonda 5 PKK/YPG mensubunun etkisiz hâle getirildiği belirtildi.

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Federal Yüksek Mahkemesi 10 Ekim 2021 tarihinde gerçekleştirilen Irak parlamento seçimlerinden iki ay sonra seçim sonuçlarını onayladı. 2021 yılı Aralık ayı itibarıyla seçimlere yönelik itirazların reddedildiği ve seçim sonuçlarının onaylandığı açıklandı. Yargıç Kasım Muhammed, kararın tüm Irak makamları için bağlayıcı olduğunu belirtti.¹³ Diğer yandan seçimlere yönelik itirazların başını çeken Fetih Koalisyonu Başkanı Hadi el-Amiri, Haşdi Şaabi Komisyonu Başkanı Falih el-Feyyad ve Asaib Ehlil Hak lideri Kays el-Hazali de dâhil olmak üzere birçok kişi Sadr Hareketi lideri Mukteda es-Sadr tarafından kabul edildi. Görüşmede Sadr, seçim sonuçlarının kabul edilmesini ve seçim sonuçlarına ilişkin itirazların artık son bulmasını istedi.¹⁴ Amiri'nin ofisinden yapılan yazılı açıklamada, anayasaya ve yasalara bağlılığın yanı sıra Irak'ın siyasi istikrarı ve siyasi sürecin demokratik sistem ve sandık süreciyle el değiştirmesine inandıklarından dolayı Federal Mahkeme'nin kararlarına bağlı olacakları belirtilirken¹⁵ Sadr, ulusal çoğunluk hükûmetinin kurulması için acele edeceklerini belirtti. Sosyal medya hesabından açıklama yapan Sadr, Federal Mahkemeye, Birleşmiş Milletler Irak Temsilciliğine ve seçimlerin başarılı bir şekilde sonuçlanması için çalışan herkese teşekkür etti. Seçimlerin onaylanmasının ardından Irak Anayasası'na göre, Cumhurbaşkanı Berham Salih'in yeni parlamentoyu seçim sonuçlarının onaylanmasından itibaren 15 gün içinde toplantıya çağırması beklenirken¹⁶ Cumhurbaşkanı Salih yeni parlamentoyu 9 Ocak 2022 tarihinde toplanmaya davet eden kararnameyi imzaladığını açıkladı.¹⁷

Başkent Bağdat'ta İran Devrim Muhafızları Ordusu Kudüs Gücü eski Komutanı Kasım Süleymani ve Haşdi Şaabi Komisyonu Başkan Yardımcısı Ebu Mehdi el-Mühendis'in ölümünün

12 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/rus-savas-ucagi-idlibde-su-dagitim-istasyonunu-bombaladi/2463477>

13 <https://www.aljazeera.com/news/2021/12/27/iraqi-court-rejects-bid-to-annul-election-results-by-ex-paramilita>

14 <https://www.timesofisrael.com/iraqi-election-winner-meets-with-pro-iran-rivals-after-push-to-annul-election/>

15 <https://www.basnews.com/tr/babat/731414>

16 <https://www.basnews.com/tr/babat/731423>

17 <https://www.france24.com/en/live-news/20211230-new-iraq-parliament-to-open-on-january-9>

ikinci yılı dolayısıyla anma töreni düzenlendi. Aralarında siyasilerin de bulunduğu yüzlerce kişinin ellerinde Irak bayrakları ile Süleymani ve Mühendis'in fotoğrafını taşıdığı aktarılırken Haşdi Şaabi Komisyonu Başkanı Falih el-Feyyad'ın da törende yaptığı konuşmada Süleymani ve Mühendis'in öldürülmesinin Irak'ın egemenliğinin ihlali anlamına geldiğini ifade ettiği belirtildi.¹⁸

Sadr Hareketi lideri Mukteda es-Sadr, Abu Dabi Velihaht Prensi Muhammed bin Zayed el-Nahyan ile bir görüşme gerçekleştirerek bölgesel iş birliği ve ortak sorunları tartıştı. Yapılan görüşmede Irak'ın, Arap halkının bir uzantısı olduğuna dikkat çekildi.¹⁹

• Güvenlik

Irak Ordusuna bağlı Babil Operasyonlar Komutanlığı güvenlik güçleri ve terör suçlamasıyla aranan iki kişi arasında Babil'in er-Reşayid bölgesinde bir evde yaşanan çatışmada aynı aileden 20 kişinin öldürüldüğü duyuruldu. Babil Operasyonlar Komutanlığının yaptığı açıklamada güvenlik güçlerinden ölü ya da yaralı olup olmadığı bilgisine yer verilmezken çatışmada altı çocuğun hayatını kaybettiği belirtildi. İçişleri Bakanı Osman el-Ganimi olayla ilgili acil bir soruşturma açılmasının gerektiğini ifade etti.²⁰

Silahlı Kuvvetler Komutanlığı Sözcüsü Tümgeneral Yahya Resul, muharip ABD kuvvetlerinin Irak'tan çekilmesine yönelik açıklama yaparak Irak Ordusunun desteğe ve danışmanlık ihtiyacı olduğuna dikkat çekti. Ayrıca Resul, Irak Hava Kuvvetlerinin Uluslararası Koalisyon tarafından desteklenmesinin önemine dikkat çekti.²¹

Irak Güvenlik Medya Ağı, Irak Hava Kuvvetleri tarafından terör örgütü IŞİD hedeflerine karşı gerçekleştirilen 14 hava saldırısında beş teröristin öldürüldüğünü ve örgüt mensuplarına ait sığınakların tahrip edildiğini açıkladı. Diyala'da gerçekleştirilen operasyonların büyük bir kısmının Hemrin Dağları bölgesinde gerçekleştiği kaydedildi. Öte yandan IŞİD'in bir hafta önce kaçırdığı Albay Yasir el-Curani'nin infaz edildiği görüntüler IŞİD tarafından servis edildi.²²

Irak Ortak Operasyonlar Komutanlığı Sözcüsü Tahsin el-Hafaci, Sincar Anlaşması'nın planlandığı gibi ilerlediğini açıkladı. Bu çerçevede, Bağdat ve Erbil hükümetlerinin Sincar'daki güvenlik dosyasının güvenlik güçleri tarafından yönetilmesi konusunda anlaşmaya vardığını belirtti.²³ Son birkaç hafta içerisindeki gelişmelere bakıldığında terör örgütü PKK'nın Sincar'da devlet dairelerinin çalışmasını durdurması ve Mustafa el-Kazimi'nin devlet otoritesini bölgede tekrar tesis edeceğine dair söz vermesi dikkat çekmişti.

18 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irakta-kasim-suleymani-icin-anma-toreni-duzenlendi/2462955>

19 <https://ina.iq/eng/16478-al-sadr-and-the-crown-prince-of-abu-dhabi-stress-the-importance-of-iraq-remaining-within-its-arab-extension-.html>

20 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/In-a-massacre-in-Babel-a-wanted-man-killed-20-people-then-committed-suicide>

21 <https://ina.iq/eng/16480-rasoul-confirms-the-need-to-the-coalitions-advisors-.html>

22 <https://www.basnews.com/tr/babat/731675>

23 <https://ina.iq/eng/16466-joc-government-insists-on-implementing-sinjar-agreement.html>

Irak Hava Savunma Komutanı Korgeneral Muin es-Saidi yaptığı açıklamada, 2022 yılı içerisinde Irak'ta modern bir hava savunma sisteminin hizmete gireceğini belirtti. Şu anda da Hava Savunma Komutanlığına bağlı silah ve teçizat onarım laboratuvarında İnsansız Hava Aracı (İHA) üretimi için çalışıldığını aktaran Saidi, daha düşük maliyet ve yüksek verimlilikle İHA'ların üretiminde kayda değer ilerleme olduğunu ifade etti.²⁴

• Ekonomi

Irak Petrol Bakanı İhsan Abdulcebbar, bakanlığa bağlı Güney Rafineriler Şirketinin Irak'ın Basra vilayetinde el-Fav Petrol rafinerisinin kurulumu için Çinli şirket "CNCEC"e bağlı Hualu Şirketi ile ön anlaşma imzaladığını belirtti. Rafinerinin günlük 300 bin varil kapasiteye sahip olduğunu ve maliyetinin 7 ile 8 milyar dolar arasında olduğunu kaydeden Abdulcebbar, projenin ikinci aşamasının petrokimya kompleksinin inşası olacağını vurguladı.²⁵

Irak Maliye Bakanı Ali Abdul-Amir Allavi'nin, petrole bağımlı Irak ekonomisinin ileride büyük sorunlara yol açabileceği ve toplu işten çıkartma gibi sorunların oluşabileceği yönünde yaptığı açıklamalar, ekonomistlerin Irak ekonomisi tartışmalarını arttırdı. Allavi'nin açıklamalarında emekli maaşlarının beş yıl içinde 25 trilyon dinara ulaşacağını belirtmesi ve petrole bağımlı Irak ekonomisi ifadelerini kullanması dikkat çekti.²⁶

Irak Petrol Bakanlığı, Irak Ulusal Petrol Pazarlama Şirketi (SOMO) tarafından hazırlanan Aralık ayı petrol ihracatı ve gelir istatistiklerini açıkladı. Buna göre, Aralık 2021 tarihinde 101 milyon 579 bin 927 varil petrol ihraç edilirken söz konusu ihraçtan 7 milyar 37 milyon dolar gelir elde edildi. Bununla birlikte günlük 3 milyon 277 varil petrol ihraç edildiği bildirilen açıklamada, her varilin 72 dolara pazarlandığı vurgulandı.²⁷

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Erbil Turizm Genel Müdürü İsmail Minehan, 2021 yılının başından 23 Aralık'a kadar 1 milyon 971 bin 522 turistin Erbil'i ziyaret ettiğini bildirerek yılbaşında bu sayının 2 milyonu geçmesinin beklendiğini belirtti.²⁸ Süleymaniye turizm departmanı başkanı Ali Rauf ise 2021 yılında Süleymaniye vilayetini 1 milyon 500 binden fazla turistin ziyaret ettiğini açıkladı. Vilayetin turizm gelirlerinin 300 milyon dolar olarak tahmin edildiğini belirten Rauf, Süleymaniye'de 1450 lisanslı turistik yer bulunduğunu ifade etti.²⁹

Irak Sağlık Bakanlığı 1 Ocak 2022 tarihinde yaptığı açıklamada, son 24 saat içerisinde 151 yeni tip koronavirüs (Covid-19) vakasının kaydedildiğini belirtti. Irak'ta Covid-19 vakasının

24 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/02012022>

25 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/73978-Irak-ve-Çin'den-milyar-dolarlık-petrol-anlaşması>

26 <https://shafaq.com/en/Report/Iraq-s-Minister-of-Finance-sparks-controversy-with-ill-considered-statements>

27 <https://www.tebaajansi.com/ekonomi/petrol-bakanligi-aralik-ayi-istatistiklerini-acikladi-h290216.html>

28 <https://www.basnews.com/tr/babat/731690>

29 <https://shafaq.com/en/Kurdistan/More-than-1-500-000-tourists-visited-al-Sulaymaniyah-in-2021-Governor-says>

patlak vermesinden bu yana 2 milyon 65 bin 208 kişi virüse yakalanırken söz konusu virüs nedeniyle 24 bin 163 kişi hayatını kaybetti.³⁰

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Federal Yüksek Mahkemesi (IFYM) tarafından 10 Ekim 2021 tarihinde yapılan Irak Parlamentosu erken seçim sonuçlarını onayladığı bildirilmiştir. Buna göre Kürdistan Demokrat Partisi (KDP), seçim sonuçları ile ilgili nihai kararı olumlu karşıladıklarını belirtirken Erbil ve Musul'da "haksız yere" kendilerinden alınan iki sandalyenin de takipçisi olacaklarını vurgulamıştır. 10 Ekim'de düzenlenen genel seçimlerin ardından açıklanan ilk sonuçlara göre KDP'nin 33 milletvekili kazandığı bildirilmiştir. Ancak daha sonra yapılan itirazların ardından yapılan sayımlarda Erbil ve Musul'da birer sandalye Kürdistan Yurtseverler Birliği'ne (KYB) geçmişti.³¹ Bu bağlamda seçimin nihai sonuçlarına göre KDP 31, KYB 18, Yeni Nesil Hareketi 9, Kürdistan İslami Birliği (Yekgirtu) 4 ve Kürdistan Adalet Cemaati (Komal) ise 1 sandalye kazanmıştır.³²

Erbil Valisi Ümid Hoşnav başkanlığında bir heyet İran'ın Urmiye kentini ziyaret etti. 27 Aralık 2021'de Batı Azerbaycan Valisi Muhammed Sadık Motamedyan ile heyet arasında gerçekleşen görüşmede IKBY ile İran arasındaki güncel konular ve ticari ilişkiler ele alındı. Görüşmede Motamedyan, Erbil'de 2021 aralık ayında düzenlenen İran ürünleri fuarı nedeniyle Vali Hoşnav'a teşekkürlerini ilettiler. Ayrıca her iki vali karşılıklı ticari konularda yaşanan sıkıntıların giderilmesi hususunda görüş alışverişinde bulundu. Motamedyan, Urmiye ile Erbil arasında doğrudan uçuşların gerçekleştirilmesini ve bunun mümkün olan en kısa zamanda hayata geçirilmesini istediklerini vurguladı.³³

2022 yılında KDP, Kürdistan Sosyalist Demokrat Partisi (HİSK) ve Kürdistan İslami Hareketi (Bizutneve) olağan kongre yapacaklarını açıkladı. 26 Ocak'ta düzenlenecek olan Goran Hareketi (GH) konferansında ise 10 Ekim 2021 tarihinde yapılan Irak genel seçimlerinde mağlubiyetleriyle hareketin içinde meydana çıkan sorunlar ve hareketin Erbil yönetiminden çekilmesi değerlendirilecek. Drawmedia haber ajansı GH'nin kurucusu Novşirvan Mustafa'nın oğlu Çiya Nevşirwan'ın hareketin lideri olarak ön plana çıktığını belirtti. KYB ise şubat ayında düzenleyeceği forumda 8 Temmuz 2021 tarihinden sonra alınan parti kararlarının değerlendirileceği düşünülmektedir. HİSK, 2021 Aralık ayında yapılan MKYK toplantısında 28 Aralık 2022 tarihinde partinin 7. olağan kongresinin düzenlenmesi kararını aldı. Ayrıca yakın zamanda Irak hükûmeti kurulursa KDP'nin şubat ayında kongre düzenleyeceği düşünülüyor.

30 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/COVID-19-five-deaths-and-150-new-cases-in-Iraq-today>

31 <https://www.basnews.com/so/babat/731514>

32 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9370

33 <https://www.basnews.com/so/babat/731474>

KDP, 2021 Mayıs ayında düzenleyeceği 14. olağan kongreyi koronavirüs salgını ve 10 Ekim 2021'de yapılan Irak genel seçimleri nedeniyle ileri bir tarihe ertelemişti.³⁴

• Güvenlik

IKBY Peşmerge Bakanlığı, terör örgütü IŞİD'in 2021 yılında tartışmalı bölgelerde 229 saldırı gerçekleştirdiğini, saldırılar sonucu 356 peşmerge ve sivilin hayatını kaybettiğini, 480 kişinin yaralandığını ve 33 kişinin ise kaçırıldığını duyurdu. Ayrıca bakanlık açıklamasında, "27 Kasım ile 5 Aralık 2021 tarihlerini kapsayan dönemde IŞİD'in Kerkük, Germiyan ve Mahmur'da düzenlediği son saldırılarında 22 peşmerge ve 3 sivilin öldürüldüğü yer aldı. Öte yandan bakanlık genel sekreteri Cebar Yaver, güvenlik açığı sonucu artan saldırılara ilişkin "Peşmerge ve Irak Ordusu tarafından iki ortak tugayın faaliyet göstermesi için şimdiden karar verildiğini" ve tugaylardan birinin peşmergeleden, diğerinin ise Irak Ordusundan oluşacağını açıkladı. Bu süreçte peşmerge tugayının, IKBY Peşmerge Bakanlığının eğitim üslerinde, Irak tugayının ise Irak Ordusuna ait üslerde eğitim gördüğü belirtiliyor.³⁵

Beyaz Saray'dan yapılan yazılı açıklamaya göre ABD Başkanı Joe Biden, 2022 ABD Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasası'nı (NDAA) imzaladı. Yasaya göre ABD, Irak güvenlik güçlerine 345 milyon dolarlık mali destek ve silah yardımında bulunacak. Bu bütçenin 260 milyon dolarlık bölümü 5 adet RQ-20 Puma tipi İnsansız Hava aracı (İHA) Peşmerge güçlerine olarak verileceği belirtiliyor. Bütçe tasarısında Bağdat tarafından, Peşmerge güçlerine maaş sağlanmadığı, bu yüzden ABD'nin yardımlarında büyük payın Peşmerge'ye verileceği kaydedildi.³⁶

• Ekonomi

İran'ın Süleymaniye Başkonsolosu 28 Aralık 2021 tarihinde iş adamları ile gerçekleştirdiği toplantıda, iki tanesi uluslararası olan İran ile Süleymaniye arasında bulunan 6 sınır kapısında ticaret hacminin 9 milyar 500 milyon dolara ulaşacağını ifade etti. Buna rağmen İran ile Irak arasında ticaret hacminin Türkiye ile Irak arasındaki ticaret hacminin gerisinde kaldığı belirtiliyor.³⁷

2021 yılının sonuna kadar Erbil'e 2 buçuk milyon, Süleymaniye'ye ise 1 buçuk milyon turist geldiği açıklandı. 25 Aralık 2021'de Erbil İl Turizm Genel Müdürü İsmail Minehan yaptığı açıklamada, 23 Aralık 2021 tarihine kadar yaklaşık 2 milyon turist Erbil'i ziyaret ettiğini belirtti. Öte yandan Süleymaniye Vilayeti Turizm Genel Müdürü Ali Rauf, 2021 yılında 1 buçuk milyondan fazla turist Süleymaniye'yi tercih ettiğini belirtti. 31 Aralık 2021'de düzenlenen basın toplantısında konuşan Rauf, 2021'de Süleymaniye'nin turizm gelirinin 300 milyon dolar olduğunu açıkladı.³⁸

34 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9384

35 <https://www.pukmedia.com/KS/Details/182093>

36 <https://nrttv.com/detail/6312>

37 https://hawlati.co/page_detail?smart-id=22598

38 <https://lvinpress.com/26922/>

30 Aralık 2021 tarihinde ABD'nin Erbil Başkonsolosluğunun Facebook hesabından yapılan açıklamada, Washington'un Badinan Kapısı'nın restorasyonu için 500 bin dolar bütçe ayırdığı duyuruldu. Açıklamada, ABD'nin İKBY'ye destek olmaya bağlılığı vurgulanırken, tarihî eserlerin korunmasının da bu desteğe dâhil olduğu ifade edildi. Badinan Kapısı, Duhok'a bağlı Amedi ilçesinin 3 kapısından biri olarak bilinmektedir. Tarihi Amedi surlarındaki diğer kapılar ise Zebari Kapısı ve Musul Kapısı olarak adlandırılmaktadır.³⁹

• Sağlık ve Sosyal Hayat

İKBY'de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs vaka sayısı 380 bin 640'e yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 7 bin 108'e yükseldi. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısı ise 371 bin 958'e ulaştı.⁴⁰

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan Kralı Selman bin Abdülaziz İran'ın uluslararası toplumla iş birliği yapmadığına yönelik endişelerini dile getirdi. Suudi Kral, İran'ın özellikle nükleer ve balistik füze programları bağlamında süren müzakerelerde İran'ın uzlaşmadan uzak tavrından endişe duyduğunu belirtti. Kral Selman, İran hükûmetinin bölge güvenliğini ve istikrarını tehlikeye atan politikalarını endişeyle takip ettiklerini, İran'ın diğer ülkelerde askerî güçlerini arttırdığını ve mezhepçi silahlı milis gruplar kurup onları desteklediğine değinerek bu durumun endişe uyandırdığını ifade etti.⁴¹

Suudi mahkemesinin Hamas'ın eski yetkililerinden Muhammed al Khodari'nin tutukluluk süresini 15 yıldan 3 yıla düşürdüğü açıklandı. Mahkemenin, Filistin direnişini desteklemeleri gerekçesiyle suçlanan ve Suudi Arabistan'da çalışan 60 Filistinliye ve Ürdünlüye verilen cezaları gözden geçirdiği belirtildi.⁴²

Suudi Arabistan menşeli Sakab Saudi Holding Co. isimli şirketin eski üst düzey Suudi istihbarat yetkisi Saad Al Jabri hakkında dava açmak için yaptığı başvuru ABD Massachusetts Bölge Mahkemesince reddedildi. Mahkeme Yargıç Nathaniel Gorton karara dair yaptığı açıklamada, "Mahkeme, ABD hükûmetinin devlet sırrı olarak kabul ettiği belgeleri dâhil etmeden davayı yürütebileceğine kanaat getirmedi" şeklinde ifadelerde bulundu. Yargıç ayrıca Suudi şirketin davasının Massachusetts ya da federal yasalarda hiçbir dayanağı olmadığını da belirtti. Söz konusu karar Suudi Arabistan Veliâht Prensi Muhammed bin Selman'ın Saad Al Jabri'ye karşı yürüttüğü yasal mücadelede bir başka yenilgi olarak değerlendirildi.⁴³

39 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/73982-ABD'den-Badinan-Kapısı'nın-restorasyonu-için-bütçe>

40 <https://www.rudaw.net/sorani/health/30122021>

41 <https://www.middleeastmonitor.com/20211231-saudi-king-expresses-concern-over-irans-lack-of-cooperation-with-international-community/>

42 <https://www.middleeastmonitor.com/20211229-saudi-arabia-reduces-prison-term-of-former-hamas-official-from-15-to-3-years/>

43 <https://thehill.com/regulation/court-battles/587798-federal-judge-dismisses-lawsuit-against-former-top-saudi-intel>

Suudi Arabistan'ın İtalyan futbol kulübü Inter Milan'ı 1 milyar dolar karşılığında satın almak üzere olduğu belirtildi. Çinli şirket Suning Holdings Group'un kulübün %70 hissesine sahip olduğu ancak mali açıdan pek çok kayıp yaşadığı, satışın da bu sebeple gerçekleştirileceği ifade edildi. Anlaşmanın tamamlanması hâlinde önemli ve değerli futbol kulüplerinden biri olan Inter Milan'ın Kamu Yatırım Fonu'nun satın alacağı ikinci kulüp olacağı belirtildi.⁴⁴

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

İsraeli Army Radio'ya konuşan İsrail Çevre Bakanı Tamar Zandberg BAE petrollerinin İsrail üzerinden geçecek bir boru hattı vasıtasıyla Batılı pazarlara ulaştırılmasını öngören projenin gerçekleştirilemeyeceğini bir kez daha teyit etti. Adalet Bakanlığı tarafından verilen, Çevre Bakanlığının anlaşmayı imzalayan önceki İsrail hükûmetine ait şirketin faaliyetlerini sınırlama yetkisine sahip olduğuna yönelik yasal görüş açıkladığına değinen Bakan Zandberg, bunun ardından anlaşmanın iptal edilmesinin yasal olarak da mümkün olduğunu belirtti.⁴⁵

BAE Başsavcılığı, yalan haber ve söylentilerin yayılmasının önüne geçmek için bir dizi ceza paketi açıkladı. Resmî sosyal medya hesabından yaptığı duyuruda savcılık, cezaların 2021 tarihli ve 34 sayılı Federal Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yalan haberin yayılmasıyla mücadele amaçlı olduğunu belirtti. Kanunun elli ikinci maddesine göre, resmî kaynaklarda yayımlanan haberlere aykırı olarak internette asılsız haber, söylenti veya yanıltıcı bilgi yayımlamak veya yaymak amacıyla kullanan kişinin en az bir yıl hapis alacak ve 100.000 BAE dirhemi para cezası ile cezalandırılacaktır. Yalan haber veya söylenti yayılmasının kamuoyunu devlet yetkilileri aleyhine kışkırtmak maksatlı veya pandemi, kriz veya afet dönemlerinde ortaya çıkması hâlinde cezaların ikiye katlanabileceği de öngörülmektedir.⁴⁶

BAE'de gayrimüslim bir çiftin ilk resmî nikah ruhsatı verildi. Resmî haber ajansının bildirdiğine göre Kanadalı bir çiftin Abu Dabi'de gayrimüslimlerin kişisel statüsüne ilişkin çıkartılan yeni yasa uyarınca evlenen ilk çift olduğu belirtildi. Söz konusu değişiklik ülkenin yasalarının daha kapsayıcı hâle getirilmesi için atılan adımlar çerçevesinde yapılmıştır.⁴⁷

• Katar

Katar'ın Çad'daki siyasi istikrarsızlığın çözülmesi için taraflar arasındaki siyasi görüşmelere ev sahipliği yapmak istediği bildirildi. Afrika ülkesinden üç siyasi kaynağın verdiği demeçlere dayandırılan haberde Çad Ordusunun ülke içindeki toplantılara katılmayı reddettiği ve görüşmelerin muhtemelen bunun yerine ilerleyen dönemde Katar'ın başkentinde düzenlenebileceği belirtildi.⁴⁸

44 <https://www.ibtimes.com/inter-milan-acquisition-saudi-arabia-becoming-major-international-football-player-3364661>

45 <https://abcnews.go.com/International/wireStory/israeli-environment-minister-uae-oil-deal-blocked-82000017>

46 <https://www.khaleejtimes.com/legal/up-to-dh200000-fine-uae-public-prosecution-announces-penalty-for-spreading-rumours>

47 <https://www.wam.ae/en/details/1395303006452>

48 <https://www.dohanews.co/heavyweight-mediator-qatar-seeks-to-host-chad-political-talks/>

ABD Kongresi, Katar'ın Ortadoğu'daki rolünün stratejik önemini yansıtan ve kongre üyelerini 2022 mali yılı için Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasası'na (NDAA) Katar'ı dâhil etmeye çağırarak bir bildiri yayımladı. Bildiride, "ABD ve Katar'ın uzun süreli ve karşılıklı yarar sağlayan iş birliğine dayalı güçlü, kalıcı ve ileriye dönük bir stratejik ortaklık kurduğunu dikkate alıyoruz" ifadeleri kullanıldı.⁴⁹

• Yemen

BM Genel Sekreteri Antonio Guterres İrlandalı emekli Tümgeneral Michael Beary'nin BM Hudeyde Anlaşması'nı Destekleme Misyonu (UNMHA) ve Yeniden Yerleşim Koordinasyon Komitesi başkanı olarak atandığını duyurdu. Michael Beary, Hint emekli Korgeneral Abhijit Guha'dan görevi devraldı.⁵⁰

İran Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Said Hatipzade, önceki büyükelçi Hasan İrlo'nun ölümünden sonra Husilerin kontrolündeki başkent Sanaa'ya yeni bir büyükelçi atamak için çalışmaların başlatıldığını duyurdu.⁵¹

Husiler kontrolündeki Sanaa Uluslararası Havaalanı'nın BM ve diğer kuruluşların uçuşları için geçici olarak yeniden açıldığını duyurdu. Yapılan açıklamada havaalanının Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyon tarafından yapılan hava saldırıları neticesinde bir süre faaliyet dışı kaldığı belirtildi. Koalisyon ise iddiaları reddederek hava saldırılarının yalnızca Husi askerî hedeflerine yönelik gerçekleştirildiğini ifade etmişti.⁵²

Yemen Başbakanı Muin Abdulmelik BAE'ye bir ziyaret gerçekleştirdi. Yemen başbakanı ziyareti kapsamında Abu Dabi'de Velihaht Prens Muhammed bin Zayid ile görüştü.⁵³ Daha sonra da Dubai'ye geçerek burada BAE Başbakanı ve Dubai Emiri Şeyh Muhammed bin Raşid Al Maktum ile bir araya geldi.⁵⁴ Aynı ayrı gerçekleştirilen her iki görüşmede de Yemen'deki son gelişmeler, Riyad Anlaşması'nın uygulanması, insani kriz, Husilerin devam eden saldırıları ve Yemen'in içinde bulunduğu ekonomik kriz gibi başlıkların görüşüldüğü belirtildi.

Suudi Arabistan'ın Yemen Büyükelçisi Mohammed Al Jaber, Yemen'in BAE destekli Güney Geçiş Konseyi (GGK) lideri Aidarous Al Zubaidi ile bir görüşme yaptı. Görüşme sonrası Twitter hesabından paylaşımında bulunan Suudi büyükelçi, "Al Zubaidi ile Suudi Arabistan'ın Yemen hükûmetine verdiği desteğin yanı sıra Husilerin uzlaşmazlığına karşı saflarımızı birleştirme planlarının önemini tartıştık" ifadelerini kullandı. Toplantının verimli geçtiğini belirten

49 <https://www.dohanews.co/us-congress-to-boost-security-cooperation-with-qatar/>

50 <https://www.un.org/press/en/2021/sga2085.doc.htm>

51 <https://www.iranintl.com/en/202112275850>

52 <https://www.aljazeera.com/news/2021/12/28/houthis-announce-temporary-resumption-of-un-flights-into-sanaa#:~:text=Yemen's%20Houthi%20rebels%20say%20they,Saudi%20led%20coalition%20air%20raids.>

53 <https://www.thenationalnews.com/uae/government/2021/12/31/sheikh-mohamed-bin-zayed-meets-yemeni-pm-in-abu-dhabi/>

54 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/leaders-of-uae-yemen-discuss-bilateral-relations-in-dubai/2464583>

Al Jaber, “Riyad Anlaşması’nın uygulanmasının tamamlanması” konusunu da görüştiklerini ifade etti.⁵⁵

• Kuveyt

Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf’ın Başbakan Şeyh Sabah ile görüştüğü, yeni hükûmet için Şeyh Sabah tarafından isimlerin sunulduğu ve emirin isimleri onayladığı belirtildi.⁵⁶ Yeni kurulan 15 kişilik Kuveyt kabinesinin ilk toplantısının Seif Sarayı’nda gerçekleştiği, başbakanın parlamentoya iş birliği yapacağına dair taahhütte bulunduğu belirtildi. Başbakan Şeyh Sabah’ın yürütme ve yasama organları arasında verimli bir iş birliği içinde olacağını, gerekli yasaların uygulanması için birlikte çalışacaklarını belirttiği ifade edildi.⁵⁷

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır Al-Muhammed Al-Sabah, Kuveyt dış politikasının ve diplomasisinin güçlendirilmeye devam etmesinin önemine değindi. Önceki Emir Şeyh Sabah Al-Ahmed Al-Cabir Al-Sabah’ın temellerini attığı geleneksel Kuveyt diplomasisinin güçlendirilmesi gerektiğini vurguladı. Kuveyt’in kardeş ülkelerle ikili ilişkileri güçlendirmesine ve her alanda iş birliğinin artırılmasına değindi.⁵⁸

• Umman

Sultan Heysem bin Tarık’ın da bulunduğu kabine toplantısı Al Baraka Sarayı’nda gerçekleşti. Sultan, ekonomik ve sosyal düzeyde elde edilen olumlu sonuçların, hükûmetin bir dizi programı hayata geçirmesini ve birçok girişim ve stratejik projeyi sonuçlandırmasını sağladığını ifade etti. Onuncu beş yıllık planın da pek çok kalkınma projesini içerdiği belirtildi. Ülkedeki finansal durumunun geliştirilmesi için hükûmetin oynadığı olumlu rolü de takdir eden Sultan Heysem, bütçe açığının da azaldığını, finansal sürdürülebilirliği sağlamak için alınan tedbirlerin ekonomiye olumlu yansıdığını ifade etti.⁵⁹

Umman Ticaret ve Sanayi Odası 2021 yılı içerisinde gerçekleştirdiği altıncı toplantıda bir ortak Umman-Bahreyn şirketinin 10 milyon Umman Riyali sermaye ile kurulmasına izin verildiğini duyurdu. Şirketin iki ülkenin ticaret odalarından ve iş dünyasından gelen yetkililerden oluşacağı belirtildi.⁶⁰

Şura Meclisinde, Ulaştırma Bakanı Said bin Hamoud Al Mawali ile özellikle stratejik öneme sahip yol projeleri hakkında görüşüldüğü belirtildi. Bazı yol projelerinin tamamlanmasındaki gecikmeler üzerine konuşulduğu, tahmin edilen ve mevcut maliyetlerin karşılaştırıldığı belirtildi.⁶¹

55 <https://www.middleeastmonitor.com/20211228-saudi-arabia-yemens-stc-discuss-collaboration-against-houthis/>

56 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3019234&Language=en>

57 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3019440&Language=en>

58 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3019524&Language=en>

59 <https://timesofoman.com/article/111230-his-majesty-presides-over-cabinet-meeting-3>

60 <https://timesofoman.com/article/111193-occi-approves-establishment-of-joint-omani-bahraini-company>

61 <https://timesofoman.com/article/111159-strategic-road-projects-completion-timelines-discussed-in-omans-majlis-al-shura>

• Bahreyn

Bahreyn Kralı Hamed bin İsa Al Halife yayımladığı bir kararnameyle Suriye'ye büyükelçi atadı. 124/2021 sayılı kararnameye göre Waheed Mubarak Sayyar Bahreyn'in yeni Şam büyükelçisi olarak atandı.⁶² Dışişlerinde deneyimli bir isim olan Sayyar daha önce de 8 yıl süreyle Bahreyn'in Suriye büyükelçisi olarak görev yapmıştı.

İsrail'in Bahreyn Büyükelçisi Eitan Na'eh, Kral Hamed bin İsa'ya güven mektubunu sundu. 29 Kasım'da Bahreyn'in başkenti Manama'ya gelen büyükelçi iki ülkenin ilişkileri normalleştirme için anlaşması sonrasında bu göreve gelen ilk kişi oldu.⁶³

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Kahire'de Mısır, Ürdün ve Filistin Dışişleri bakanları bir araya gelmiştir. Mısır Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamada yapılan görüşmelere üç ülkenin istihbarat servis başkanları da katılıp 2021 Eylül ayında yine Kahire'de düzenlenen üçlü zirvenin sonuçlarının nasıl takip ve kordine edileceğiyle ilgili görüştükleri aktarılmıştır. 2 Eylül'de de üç ülkenin devlet başkanları bir araya gelmiş ve Filistin meselesi üzerine görüşmelerde bulunmuşlardı.⁶⁴

Mısır'da Başsavcılık, eski Dünya Müslüman Alimler Birliği Başkanı Yusuf el-Karadavi'nin 4 yıldır tutuklu kızı Ala el-Karadavi'nin serbest bırakılmasını kararlaştırmıştır. Konuyla ilgili Mısır resmî ajansı MENA'da yayımlanan habere göre, "terör örgütüne üye olmak ve finanse etmek" suçlamasıyla yargılandığı davada, 4 yıllık tutukluluğun ardından Karadavi, serbest bırakıldığı ayrıca Karadavi'nin tahliye edildiği davada, aynı suçlamalarla çok sayıda Müslüman Kardeşler Teşkilatı (İhvan) üyesinin de yargılandığı belirtildi.⁶⁵

• Libya

Libya Temsilciler Meclisi, başkanlık seçimlerinin 6 ay sonra yapılması önerisinin değerlendirileceği oturumu gelecek haftaya ertelemiştir. Konuya ilişkin açıklama Meclis Sözcüsü Fevzi en-Nuveyri'den geldi. Nuveyri, yapılan değerlendirmeler sonucu seçimlerin ertelenmesinin görüşüleceği ve oturumun gelecek hafta gerçekleştirilmesine karar verildiğini duyurmuştur. Libya Ulusal Yüksek Seçim Komisyonu, 24 Aralık'ta gerçekleştirilmesi gereken başkanlık seçimlerinin 24 Ocak 2022'ye ertelenmesini önermişti. Temsilciler Meclisi de dün başkanlık seçimlerinin 6 ay ertelenmesi ve partiler arasında kapsamlı diyalog başlatılması konusunu görüşmüş, bu kapsamda milletvekilleri tarafından çeşitli öneriler sunulmuştu.⁶⁶

62 <https://www.bna.bh/en/HMKingissuesDecree1242021appointingBahrainiAmbassadortoSyria.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlz0N1%2bDpPQU6SYGgyiaRfp3mFMQU%3d>

63 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/bahraini-king-receives-credentials-of-first-israeli-ambassador/2459902>

64 <http://www.xinhuanet.com/english/20211228/9fd83f94c6134ef3be97d51bc60ac426/c.html>

65 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/karadavinin-misirda-tutuklu-kizi-4-yil-sonra-serbest-birakildi/2462324>

66 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-temsilciler-meclisi-secimlerin-6-ay-ertelenmesini-gelecek-hafta-gorusecek/2459778>

Libya Başbakanı Abdulhamid Dibeybe'nin, 24 Aralık'ta yapılması planlanan seçimlerin iptalinden sonraki ilk bakanlar kurulu toplantısına başkanlık ettiği bildirilmiştir. Libya Hükûmet Sözcüsü Muhammed Hammude yaptığı açıklamada bakanlar kurulu toplantısının Başbakan Abdulhamid Dibeybe başkanlığında toplandığını aktarmıştır. Libya'da milletvekillerinden bir kısmı, Libya Siyasi Diyalog Forumu'nda belirlenen yol haritasına göre hükûmetin görev süresinin 18 ay olduğunu ve Dibeybe hükûmetinin görev süresinin sona erdiğini, bir kısmı da yeni hükûmet seçilene kadar hükûmetin görevine devam etmesi gerektiğini savunmakta. Başbakan Dibeybe, kasım ayında yaptığı açıklamada, görevi sadece seçilmiş yeni hükûmete devre-deceğini bildirmişti.⁶⁷

Libya Ulusal Yüksek Seçim Komisyonu Başkanı İmad es-Sayih ile Libya Ulusal Güvenlik Danışmanı İbrahim Buşnaf başkent Trablus'ta bir araya gelmiştir. Görüşmede, 24 Aralık 2021'de yapılması planlanırken ertelenen seçimlerle buna neden olan etmenler ele alınmıştır. Komisyondan yapılan yazılı açıklamaya göre Sayih ve Buşnaf, hukuki ve nesnel sorunlar nedeniyle seçimlerin zamanında yapılamadığını belirterek Libyalı tarafları "ülkeyi seçimler kanalıyla bir sonraki aşamaya taşıma noktasındaki sorumluluklarını üstlenmeye" çağırmıştır.⁶⁸

• Tunus

Tunus'da Cumhurbaşkanı Kays Said 13 Aralık'da bir yıllık siyasi yol haritası açıklamıştı. Plana göre 1 Ocak'tan 20 Mart'a kadar hem yüz yüze hem de çevrim içi olarak istişareler olacağı dile getirilmişti. Buna ilişkin Tunus Cumhurbaşkanlığı, Bilişim ve İletişim Teknolojileri bakanının da yer aldığı bir video yayımlamıştır. Videoya göre istişare 6 ana başlıkta toplanmaktadır:

- Politik ve Seçim İşleri,
- Sürdürülebilir Kalkınma,
- Eğitim ve Kültür,
- Ekonomi ve Finans,
- Sağlık ve Yaşam Kalitesi,
- Sosyal İşler.⁶⁹

Nahda Partisi yaptığı açıklamada Parti Genel Başkan Yardımcısı ve Milletvekili Nureddin el-Bahiri sivil giyimli emniyet mensuplarınca kaçırıldığını duyurmuştur. Konuyla ilgili açık-

67 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-basbakani-dibeybe-ertelenen-secimlerin-ardindan-ilk-kez-bakanlar-kurulunu-topladi/2461417>

68 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-secim-komisyonu-secimler-hukuki-sorunlar-nedeniyle-zamaninda-yapilamadi/2463542>

69 <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/1/tunisia-launches-national-consultation-reforms-constitution>

lama yapan Nahda Partisi lideri Raşid el-Gannuşî olayı kınayarak, “Milletvekillerinin ve siyasilere yargılanması, kuşatılması ve kısıtlanması, ülkenin karşı karşıya olduğu sorunları ve zorlukları ele almadaki büyük başarısızlığı örtmeyecek” açıklamalarında bulunmuştur. Ayrıca Nahda Yürütme Ofisi üyeleri yaptıkları açıklamada Bahiri'nin kaçırılmasından doğrudan cumhurbaşkanını sorumlu tuttıklarını belirtmişlerdir. 63 yaşındaki Bahiri, 2011-2013 yıllarında Adalet Bakanlığı görevini üstlenen hukukçu bir isim olarak bilinmektedir.⁷⁰

Cumhurbaşkanı Said, başkent Tunus'taki Kartaca Sarayı'nda bazı bakanlarla gerçekleştirdiği toplantıda, eski Cumhurbaşkanı Merzuki'nin gıyabında yargılandığı davada 4 yıl hapis cezasına çarptırılmasıyla ilgili “Eski Cumhurbaşkanı Merzuki hakkında çıkan kararı takip etmedim. Merzuki aleyhinde bir dava açmadım ve aleyhindeki davayı da takip etmedim çünkü benim için bir şey ifade etmiyor” demiştir. Öte yandan Finans Bakanı Sihem Boughdiri, Tunus'un 2022 yılı için 7 milyar dolar borçlanmayı planladığını açıklamıştır.^{71 72}

• Fas

Fas, yeni Alman hükûmeti tarafından yakın zamanda ifade edilen olumlu açıklamalar ve yapıcı tutumların ardından Almanya ile ikili iş birliğini ve diplomatik temsil düzeyini sürdürmeyi memnuniyetle karşılayacağını açıklamıştır. Batı Sahra meselesindeki tutumu ve Libya müzakerelerinden uzaklaştırıldığı gerekçesiyle mayıs ayında Berlin'deki büyükelçisini geri çağırarak Fas, Almanya ile ilişkilerin yeniden tesis edilmesine yeşil ışık yakmıştır. Fas Dışişleri Bakanlığında konuyla ilgili yapılan yazılı açıklamada, iki ülke arasında “yeni bir ruhu yansıtan, net ve karşılıklı saygıya dayalı ilişkilerin, karşılıklı atılacak adımlar ve eylemlerle birleşmesinin umulduğu” belirtilmiştir. Rabat'taki Alman Büyükelçiliği de 8 Aralık'ta sosyal medya hesabı Facebook'ta “iyi diplomatik ilişkileri yeniden tesis etmenin Almanya ve Fas'ın ortak çıkarına olduğu” açıklamasına yer vermişti. Almanya Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada ise “Fas, Avrupa Birliği'nin (AB) ve Almanya'nın Kuzey Afrika'daki en önemli ortağıdır” ifadesi kullanılmıştı.⁷³

İsrail İçişleri Bakanı Ayelet Shaked, İsrail'in Fas ile bu ülkeden hemşire getirmek için görüşmelerde bulduklarını açıklamıştır. Shaked, görüşmelerin başladığını ve Fas tarafından da bu ihtiyaca cevap verilebilme yeteneği olduğunu belirtmiştir. Yabancı işçilerin İsrail'de 13 yıl kalmasına izin verilmektedir.⁷⁴

70 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-meclis-baskani-ve-nahda-hareketi-lideri-gannusi-milletvekili-bahirinin-kacirilmasini-kinadi/2462480>

71 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-cumhurbaskani-said-merzuki-aleyhindeki-davanin-takipcisi-olmadigini-soyledi/2462209>

72 <https://www.africanews.com/2021/12/29/tunisia-to-borrow-7-bn-more-in-2022/>

73 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fas-almanya-ile-diplomatik-iliskiler-yeniden-baslayabilir/2455079>

74 <https://www.morocoworldnews.com/2021/12/346230/israel-in-talks-with-morocco-to-bring-in-nursing-workers>

• Cezayir

Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, Moritanya Cumhurbaşkanı Muhammed Ould Cheikh El-Ghazouani'yi Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nda ağırlamıştır. Görüşmeyle ilgili açıklama yapan Cumhurbaşkanı Tebbun toplantının iki kardeş ülke arasındaki ikili ilişki ve iş birliği açısından çeşitli konuların görüşüldüğünü dile getirmiştir.⁷⁵⁷⁶

■ ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Rusya yaptığı açıklamada, Yamal-Avrupa boru hattı üzerinden Almanya'ya sevk edilen doğal gazın Alman tarafından Polonya ve Ukrayna gibi ülkelere doğal gaz sevkiyatı gerçekleştirilmesi için ters yönlü kullanıldığını bildirdi. Hâlihazırda Avrupa'daki doğal gaz fiyatlarının artışının gerçekleşen bu durumlardan direkt olarak etkilendiği de açıklandı.⁷⁷

Rusya başbakan yardımcısı yaptığı açıklamada, Rusya'nın 2022'deki ham petrol ve kondensat üretiminin %5 artışla gerçekleştirerek 11 milyon varil olacağını bildirdi. Bu artış sayesinde Mayıs 2022'den itibaren Rusya'nın küresel salgın öncesindeki ham petrol üretimlerine döneceğini açıkladı.⁷⁸

Amerika Birleşik Devletleri'ne (ABD) ait sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) arzının Avrupa'daki doğal gaz fiyatlarına olumlu etki yaparak fiyatların azalmasına neden olduğu ve Rusya'dan düşük seviyede sevk edilen doğal gazın yerine alternatif olacağı iddia edildi.⁷⁹

İngiltere'nin Avrupa'da yaşanan doğal gaz krizinden kaynaklı yüksek doğal gaz fiyatları ve Rus doğal gazının tedarikinde yaşananlar sıkıntıları hafifletme adına Katar'dan LNG temin etmek istediği iddia edildi.⁸⁰

• Ortadoğu

Filistin Yönetimi yaptığı açıklamada, Gazze elektrik santralinin dizel yakıt yerine İsrail'in Leviathan gaz sahasından gelen doğal gazla çalışması için Avrupa Birliği (AB) ve Katar tarafından finanse edilecek 60 milyon USD bütçeli bir boru hattı inşa edilmesi için mutabakat zaptı imzalandığını bildirdi.^{81 82 83}

75 <https://www.aps.dz/en/algeria/42293-president-tebboune-discusses-with-mauritanian-counterpart>

76 <https://www.aps.dz/en/algeria/42301-significant-strides-in-algeria-mauritania-ties-says-president-tebboune>

77 <https://www.reuters.com/markets/commodities/russian-gas-still-flows-eastward-via-yamal-europe-pipeline-2021-12-27/>

78 <https://www.offshore-energy.biz/russias-oil-output-to-rise-by-5-per-cent-in-2022/>

79 <https://www.capital.gr/agores/3604647/to-amerikaniko-lng-anakoufizei-tin-europi-peftoun-fusiko-aerio-ilektriko-reuma>

80 <https://www.dohanews.co/britain-seeks-gas-shipments-from-qatar-amid-national-crisis/>

81 <https://www.i24news.tv/en/news/middle-east/palestinian-territories/1640544432-pa-qatar-sign-deal-to-bring-israel-s-natural-gas-to-gaza>

82 <https://www.timesofisrael.com/qatar-pa-advance-deal-to-supply-gaza-power-plant-with-israeli-natural-gas/>

83 <https://www.raya.com/2021/12/26/اللجنة-القطرية-توقع-مذكرة-تفاهم-للتشغيل/>

Lübnan enerji bakanı yaptığı açıklamada, Mısır'dan sevk edilecek doğal gazın akışını kolaylaştırmak için iki farklı proje başlatıldığını bildirdi. Proje kapsamında Arap Doğal Gaz Boru Hattı'nın Lübnan'da kalan kısımlarının yenileneceği açıklandı. Bunun yanı sıra Lübnan'ın elektrik üretimini iyileştirmeyi ve petrol rezervlerini artırmak için ülkedeki depolama alanlarını genişletmeyi planladığı da bildirildi.⁸⁴

Suriye Dışişleri Bakanı yaptığı açıklamada, ABD'nin Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ve çeşitli milis gruplarına yardım ederek Suriye'nin petrol başta olmak üzere çeşitli yer altı kaynaklarını çaldığını bildirdi.^{85 86}

DEAS'ın Suriye'nin Deyr ez-Zor vilayetinde SDG'ye bağlı petrol üretim kuyularına silahlı baskın düzenleyerek petrol üretiminden pay almayı ve aynı zamanda güvenliğinin sağlanmasını bahane ederek vergi olarak adlandırdıkları bir ücret talep ettikleri iddia edildi.⁸⁷

Irak yaptığı açıklamada, Dhi Qar eyaletinde bulunan Çin merkezli ZPEC şirketine yönelik roketli saldırı düzenlendiğini bildirdi. ZPEC şirketinin Al-Gharraf petrol sahasındaki çalışmaların saldırıdan etkilenmeden devam ettiği de açıklandı.^{88 89}

Irak petrol bakanı yaptığı açıklamada, Irak'ın ocak ayı için ortalama petrol ihracat oranının günlük 3,3 milyon varil (bpd) olacağını ve ülkenin Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü'nün (OPEC) her ay kademeli olarak 400 bin bpd'lik artışını taahhüt edeceğini söyledi.⁹⁰

BAE Sharjah gaz sahasının geliştirilmesi ve gaz üretiminin artırılmasını İtalyan ENI ve BAE devlet şirketi Sharjah National Oil Corp (SNOC) ile ortaklaşa gerçekleştireceğini bildirdi. Projenin 2023 yılı itibarıyla başlayacağı da açıklandı.⁹¹

Saudi Aramco yaptığı açıklamada, küresel çapta artan piyasa belirsizliğine rağmen Asya piyasalarında ham petrol resmî satış fiyatında (OSP) indirime gittiğini ve Asya merkezli taleplerin ikiye katlandığını bildirdi. Suudi Arabistan'ın OPEC tarafından belirlenen 400.000 bpd petrol artışı limitlerine uyduğu ve Avrupa pazarında da OSP'lerin indirildiği açıklandı.⁹²

Suudi Arabistan yaptığı açıklamada, Ekim 2021'de bir önceki yılın aynı ayına göre ham petrol ihracatını 28 milyar USD arttırdığını ve bu artışın ihracattaki payının %77,6 olduğunu bildirdi.⁹³

84 <https://apnews.com/article/business-middle-east-syria-lebanon-jordan-c043c11fd773dcd110e39c996e872572>

85 <https://news.cgtn.com/news/2021-12-28/Syrian-FM-says-U-S-stealing-resources-imposing-illegal-sanctions--16lWopSZYQw/index.html>

86 <http://www.xinhuanet.com/english/20211228/2b009aff3bbc4c6c8799d423f1b97a9e/c.html>

87 <https://www.al-monitor.com/originals/2021/12/islamic-state-cells-impose-levy-oil-investors-northeastern-syria>

88 <https://english.aawsat.com/home/article/3382976/rocket-fired-attack-chinese-company-southern-iraq>

89 <https://www.channelnewsasia.com/world/rocket-fired-attack-chinese-company-iraq-2404496>

90 <https://www.arabnews.com/node/1995451/business-economy>

91 <https://oilprice.com/Geopolitics/International/The-UAE-Is-Poised-To-Become-The-Next-Middle-East-Natural-Gas-Giant.html>

92 <https://oilprice.com/Energy/Oil-Prices/Saudi-Arabia-Doubles-Down-On-Asian-Demand.html>

93 https://www.rigzone.com/news/wire/saudi_exports_surge_in_october-27-dec-2021-167422-article/

Yemen yaptığı açıklamada, Yemen'in batı kıyılarında uzun süredir demirli hâlde olan Safer adlı ham petrol tankerinden karaya yapılan boru hattı bağlantısında petrol sızıntısı gerçekleştiğini ve Suudi Arabistan ve Mısır da dâhil olmak üzere komşu ülkelere derhal müdahale çağrısında bulunduğunu bildirdi.⁹⁴

Mısır petrol bakanı yaptığı açıklamada, Mısır'ın petrol ve doğal gaz alanında verimliliği ve üretimi arttırmak adına altı farklı projeye 4,2 milyar USD yatırım yaptığını bildirdi. Projeler arasında Akdeniz, Nil Deltası, Kızıldeniz, Sina Yarımadası gibi çeşitli bölgelerde bulunan onshore ve offshore projelerin olduğu açıklandı.^{95 96}

Libya Petrol Tesisleri Muhafızları (PFG) yaptığı açıklamada, Wafa petrol sahasının yeniden üretime başlaması için yapılan görüşmelerin çıkmaza girdiğini bildirdi. Wafa sahasında yaşanan sorunun Libya içindeki boru hatlarına olumsuz etki göstereceği de bildirildi.⁹⁷

94 <https://www.maritime-executive.com/article/yemeni-minister-s-report-of-oil-leak-from-fso-safer-is-disputed>

95 <https://almaalnews.com/4-2-مشاروعات-لتنمي-6-مليار-دولار-استثمارات>

96 <https://www.akhbarelyaom.com/3692400/6-مشاروعات-لتنمية-حقول-البنترول-بمصر-خلال>

97 <https://www.libyaobserver.ly/news/pfg-negotiations-reopen-wafa-field-hit-dead-end>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

(27 ARALIK 2021 - 2 OCAK 2022)

• Her Atoma Barışçıl Bir Drone

İran Devrim Muhafızları Komutanı Hüseyin Salami'nin, geçen hafta İsrail nükleer reaktörüne yönelik saldırı simülasyonu ile yapılan bir eğitim tatbikatını "İsrail'e uyarı" olarak nitelendirmesi Rusya basınında geniş yer buldu. "Komersant" gazetesinin 27 Aralık sayısında yayımlanan "[Her Atoma Barışçıl Bir Drone](#)" başlıklı uzman görüşlerini içeren yazıda söz konusu haber, "İsrail ve İran birbirlerini nükleer tesislerini yok etmekle tehdit ediyor" ifadeleriyle değerlendirildi. Yazıya göre söz konusu saldırı, İsrail'in 2022'nin baharında, İran'ın nükleer tesislerine yönelik bir saldırı çerçevesinde gerçekleştirilecek tatbikat planları hakkındaki bilgilere yanıt olarak geldi. Bu arada İsrail, Suriye topraklarında Tahran ile savaşıyor. İsrail güvenlik yetkilileri, son üç yılda İsrail Savunma Kuvvetlerinin İranla yakından ilişkili olan Lübnanlı grubun onlarca hedefine saldırdığını doğruladı. Yazıda görüşlerine başvurulmuş Rus askerî uzman Yuri Lyamin'e göre, İran'ın tehditleri asılsız değil: "Tatbikat sırasında toplam 16 roket fırlatıldı. Bunlardan dördü doğrudan İran'dan İsrail'e ulaşabiliyor. Zelzal ve Zülfikar füzeleri, İran topraklarından İsrail'e ulaşmış. Söz konusu füzelerin tatbikatlar sırasında kullanılması da İsrail'in, bir savaş başlatması durumunda savaşa yönelik saldırıların sadece İran topraklarından yapılmayacağına işaret ediyor." Ayrıca uzmana göre, İsrail'in füze savunma sistemi, potansiyel olarak bazı füzeleri durdurabilse de bir kısmını durdurmaya gücü yetmez: "Bu durum özellikle en modern ve doğru İran füzeleri türleri için geçerlidir." Yazıda hem İsrail hem de İran ile temaslarını sürdüren Rus kaynağına dayanarak Moskova'nın tutumu şu şekilde ifade edilmiştir: "Suriye'nin İran ile İsrail arasında bir savaş alanına dönüşebileceği Rusya'nın endişelerine yol açıyor. Moskova, çatışmanın her iki tarafıyla da aktif bir diyalog içindedir. Savaşa kimsenin ihtiyacı yok ve taraflar olumlu sonuçlanmayacağına farkında." Kaynakta, "olumsuz bir senaryonun gelişmesini önlemenin yollarını arıyoruz" ifadeleri de yer almıştır.

• Etkili Bir Sanayi Politikası Nerede Aranmalı ve Rusya'nın Neden Afrika'ya İhtiyacı Var?

Rusya Devlet Beşerî Bilimler Üniversitesi, Uluslararası Uygulamalı Afrika Çalışmaları Eğitim ve Bilim Merkezi Direktörü Aleksandr Zotin'in "Valday" Uluslararası Tartışma Kulübü sayfasında yayımlanan "[Etkili Bir Sanayi Politikası Nerede Aranmalı ve Rusya'nın Neden Afrika'ya İhtiyacı Var?](#)" başlıklı yazıda Rusya'nın Afrika'da ekonomi politikasını değerlendirmiştir. Afrika'nın, dünyadaki pozitif demografik dinamiklerin neredeyse tek kaynağı olmaya devam ettiğine dikkat çeken uzmana göre, bu tür demografik verilerle, kıtanın nüfusu önümüzdeki

otuz yılda neredeyse iki katına çıkacağı muhtemeldir: “Bu, işletmeler ve potansiyel ihracatçıları için ne anlama geliyor? Afrika’ya gelince, otuz yıl içinde şimdi olduğundan iki kat daha büyük pazarlara gidiyorlar.” Yazıda, Rusya’nın dış ekonomisini genişlemesi konusunda bir platform olarak Afrika’nın avantajlarının, demografik faktörlerle sınırlı olmadığı ifade edilmiştir: “Başta Avrupa Birliği olmak üzere Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı ülkelerinin gelişmiş pazarlarının yüksek düzeyde düzenlenmesi Rusya’dan ihracat yapan şirketlerin girişine engel oluşturuyor. Afrika’daki düzenleyici ortam ise ülkeden ülkeye göre değişse de genel olarak çok daha elverişlidir. Ayrıca, Afrika’nın diğer bir avantajı iç pazarda gerek yüksek teknoloji şirketlerinden gerekse orta düzey teknoloji şirketlerinden yoksun olmasıdır.”

Analist, Afrika pazarının, Moskova için etkili bir sanayi politikası geliştirmenin tek reçetesi olmadığı görüşünü de savundu: “Öyle ki, söz konusu pazar, Rusya’nın dış ekonomik faaliyetinin gelişimini sağlayan yönlerden sadece biridir. Ayrıca, geleceği ihmal etmek dar görüşlülük olduğu gibi onun önemini ihmal etmek de son derece basiretsizlik olur.” Aleksandr Zotin, ilerleyen zamanlarda durumun farklı olacağını ve Afrika’nın bu konuda rolünün daha da büyüyeceğini ifadelerine ekledi.

• Siyaset bilimci ABD’nin Afganistan’dan Kaçışını Yılın En Büyük Başarısızlığı Olarak Nitelendirdi

ABD’de yayımlanan “Politico” dergisinde, 2021 için başarısız olayların derecesi yer almıştır. Yayımda yer alan “[Siyaset bilimci ABD’nin Afganistan’dan Kaçışını Yılın En Büyük Başarısızlığı Olarak Nitelendirdi](#)” başlıklı bir yazıda, “ABD’nin Afganistan’dan çekilmesi hiçbir şekilde Saygon’dan çekilmeye benzemeyecek, her şey yolunda gidecek, Taliban öngörülebilir gelecekte iktidarı ele geçirmeyecek” ifadeleri kullanıldı. Rusya’nın Amerika üzerine çalışan siyaset bilimcisi Dmitry Drobnitsky bu ifadeyi şu şekilde yorumladı: “Aslında, her şey ters gitti. Kabil Havaalanı’ndan, Amerika nakliye uçaklarının iniş takımlarının tekerleklerine yapışan zavallı Afganların piste çarptığı bir video dünyayı dolaştı. Bu olay “yılın başarısızlığı” kategorisinde birinciliği hak ediyor.”

Ayrıca Rus uzmana göre, Antony Blinken 2021’de dünya siyasetindeki en tehlikeli şahıs olarak hatırlanacaktır. Eğer geri çekilmeseydi, neredeyse kesinlikle bir savaş başlatacaktı. Rus siyaset bilimcisine göre, Blinken görevinden ayrılmalıdır ve o halde Beyaz Saray’ın en azından asgari düzeyde yeterliliği için umut olabilir.

• 2022 İçin Alarmsız Tahmin

Rusya’nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi RUIK sayfasında “[2022 İçin Alarmsız Tahmin](#)” başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. Makalenin yazarı olan RUIK Genel Müdürü Andrey Kortunov uluslararası ilişkiler ve dış politika ile ilgili yeni tahminlerde bulanmasının yanı sıra Rusya’nın bölgedeki rolünü değerlendirmiştir. Yazıya göre, uluslararası ilişkiler ve dış

politika ile ilgili yeni yıl öngörülerini son zamanlarda sadece Batı'da değil, Rusya'da da popüler bir husus hâline gelmiştir: "Çoğu durumlarda, söz konusu tahminler, dünyanın ve belirli ülkelerin önümüzdeki yıl karşılaşılabileceği olası zorlukları ve tehditleri kaydeden çeşitli korku hikayelerinin bir listesini içerir. Ayrıca, söz konusu öngörüler, daha çok uluslararası toplum veya tek tek ülkeler için yeni yılda açılan potansiyel fırsatlarla ilgilidir."

Birkaç uluslararası konuların yanı sıra Afganistan'daki durumu da yorumlayan Kortunov'a göre, ülkedeki sosyo-ekonomik durum, yeni Afgan hükûmetine karşı devam eden uluslararası yaptırımların da yardımıyla hızla kötüleşmeye devam ediyor: "2022'de Afganistan'daki insani felaket, komşu ülkelere milyonlarca mülteci akışı tehdidi oluşturmasının yanı sıra, sadece Afganistan'da değil, komşu ülkelerde de siyasi durumu önemli ölçüde istikrarsızlaştırabilecek en radikal köktenci grupların konumlarını güçlendirilmesine yol açabilir." Analist, bölgedeki Rus dış politikasının olası başarısıyla ilgili öngöründe bulundu: "Moskova, Afganistan'a insani ve teknik yardım konusunda etkili çok taraflı iş birliği mekanizmalarının netleştirilmesinde ve BM yaptırım rejimine ilişkin bir dizi istisna üzerinde anlaşmaya varılmasında rol oynayabilir." Ayrıca uzmana göre Kabil yönetimi, insan hakları, kapsayıcı bir hükûmetin oluşturulması ve terörist grupların Afganistan'da faaliyet göstermesinin önlenmesi konularında da ilerleme kaydetmelidir.

Yazıda 2022 yılı için Rusya'nın Afrika'daki konumunun güçlendirilmesi hususlarına da değinilmiştir: "İkinci Rusya-Afrika zirvesi 2022 yılının sonbaharında yapılacak. Ekim 2019'da Soçi'de düzenlenen ilk forum, Rusya'nın Afrika kıtasındaki varlığını genişletme beklentilerine ilişkin umut doğurdu. Elbette koronavirüs pandemisi, tarafların planlarında çok sayıda düzenleme yaparak, daha önce planlanan ticaret ve yatırım seviyelerine ulaşmalarını engelledi." Kortunov'a göre tüm bunların yanı sıra Afrika, kıta ülkelerinde Batı ve Çin'in hâkim etkisinin önemli bir dengeleyicisi olarak hareket etme yeteneğine sahip olan Rusya ile ilişki kurmaya hâlâ büyük önem vermektedir: "Bu nedenle, önümüzdeki yıl Moskova için enerji, ulaşım, kentsel altyapı, iletişim, eğitim, halk sağlığı ve bölgesel güvenlik gibi alanlarda genel siyasi anlaşmaların yeni pratik projelere dönüştürüldüğü bir yıl "Afrika yılı" olabilir."

• 2021'de Ortadoğu'da Rusya: Türbülânsta Dayanıklılık

Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi uzmanı Kiril Semyonov "News.Ru" haber sitesine yılın sonuçlarını ve Ortadoğu'da yeni yıl için bazı beklentileri değerlendirdi. "[2021'de Ortadoğu'da Rusya: Türbülânsta Dayanıklılık](#)" başlıklı yazıya göre, 2021 yılı, Ortadoğu'da askerî veya siyasi anlaşma konuları Rusya'ya büyük bir başarı getirmedi. Tüm bunların yanı sıra Moskova, bölgede sürekli bir kutup değişimi ve güç dengesiyle devam eden türbülânın arka planına karşı kendi konumunu korumayı başardı. Ayrıca, uzmana göre, Rus dış politikasının önemli bir başarısı, Suriye ve Libya'daki statükonun korunmasıdır. Analist, 2021'de Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki genel askerî-politik durumu şu şekilde değerlendirdi: "2021 yılı, 2019'da Sudan, Cezayir ve Irak'taki devrimci olayların damgasını vurduğu bir sonraki "Arap Baha-

rı”nın yerini alan “Arap kışı”nın ikinci aşaması olarak adlandırılabilir. Söz konusu aşama, 2021’de Tunus’ta Cumhurbaşkanı Kays Said ve Sudan’da General Abdel Fattah al-Burhan tarafından başlatılan darbelerde en açık şekilde ortaya çıktı ve koşullar altında Rusya dengeli, “bekle-gör” tavrını benimsemiştir.” Semyonov’a göre, bölgedeki mevcut sorunların hiçbirinin çözüme kavuşmadığını göz önünde bulunduracak olursak 2021 yılı “yeni bir fırtına öncesi sessizlik” gibi de yorumlanabilir. Ayrıca, “Arap kışı”nın birinci ve ikinci aşamalarının sonuçlarını takiben iktidara gelen rejimler, gerçek sosyo-politik dönüşümleri reddederek, kendilerini yalnızca gösterişli yarı önlemlerle sınırlandırdıkları nedeniyle 2010-2011 “Arap Baharı”na yol açan faktörler varlığını sürdürmektedir ve 2022 yılında kendini hissettirebilir.” Moskova’nın bölgedeki pozisyonunu da değerlendiren analiste göre, bu konuda Rusya’nın endişelerine neden olabilecek husus yoktur: “Rusya, İslamcılardan laik diktatörlere kadar Ortadoğu siyasetindeki tüm aktörlerle çalışma deneyimine sahiptir. Öyle ki, Afganistan’daki olaylar, Moskova’nın da yapıcı bir diyalog kurabildiği Taliban’ın iktidara yükselişi, Rusya’nın belirli devletlerde hangi oyuncular iktidarda olursa olsun bölgedeki konumunu koruyabildiğinin göstergesidir.”